

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders asiel en migratie van
de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

Landelijk Bureau

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 21 november 2019
Betreft Inbreng voor AO JBZ 28 november 2019
Aanbieding rapport over vluchtelingen in Griekenland:
'Games of responsibility'
ons kenmerk O.2.2.19-206.MK

Geachte Kamerleden,

Op donderdag 28 november staat het AO JBZ Raad geagendeerd, waar u in debat gaat met Staatssecretaris Broekers-Knol over het Europees vluchtelingenbeleid. In dit kader stuurde VluchtelingenWerk Nederland, samen met andere maatschappelijke organisaties, u al een brief met een noodkreet over de situatie voor asielzoekers in Griekenland en een oproep aan de Nederlandse regering om haar verantwoordelijkheid te nemen en een actieve bijdrage te leveren aan oplossingen.

Ter aanvulling geven we u in deze brief drie aandachtspunten mee, naar aanleiding van een recent rapport over asielzoekers in Griekenland, dat in opdracht van VluchtelingenWerk verscheen. In deze brief roept VluchtelingenWerk de Nederlandse regering op om:

1. Solidariteit te tonen door asielzoekers over te nemen van Griekenland

Geef ten eerste gehoor aan het Griekse verzoek om alleenstaande kinderen in Nederland op te vangen.

2. Een einde te maken aan de humanitaire ramp

Verbeter de leefomstandigheden in de opvang en dring aan op het opheffen van de geografische restricties van de EU-Turkijedeal die mensen op de overvolle eilanden vastzet.

3. Ervoor te pleiten dat Griekse asielwetgeving en procedures voldoen aan internationaal en Europees recht met daarin voldoende juridische waarborgen en bescherming van fundamentele rechten, zonder opsluiting in gesloten centra.

De mensonterende situatie in Griekenland verergert

Dat de situatie voor asielzoekers in Griekenland nog altijd mensonterend is, zal weinigen ontgaan zijn. De staatssecretaris heeft het onlangs met eigen ogen gezien in de kampen op Lesbos, en concludeerde dat "*met name op de Griekse eilanden de schrijnende situaties van afgelopen jaren aanhouden en zelfs verergeren*".¹

¹ 14-11-2019, brief Ministerie van Justitie en Veiligheid aan de Voorzitter van de Tweede Kamer, kenmerk 2543730

Ondertussen heeft de Griekse regering bekend gemaakt de kampen te willen vervangen, voor het opsluiten in “gesloten centra”². Sinds de EU-Turkijedeal van maart 2016 zitten er duizenden mensen, waaronder families met kleine kinderen, vast op de eilanden, met een groot tekort aan opvangplekken, en gebrek aan basale levensbehoeften als onderdak, riolering, medische zorg en bescherming tegen de kou. En de winter weer in aantocht. De situatie in de Griekse kampen is explosief en balanceert op de rand van een catastrofe. Bij branden op Lesbos en Samos verloren twee mensen onlangs hun leven en werden honderden mensen dakloos. Vorige week nog overleed een baby van negen maanden oud in Moria op Lesbos aan de gevolgen van uitdroging.

De cijfers spreken boekdelen: 14.000 mensen op Lesbos, 3.000 opvangplekken; bijna 6.000 mensen op Samos, 650 opvangplekken. En er komen de afgelopen maanden weer meer mensen aan. Ondertussen verblijven er bijna 100.000 vluchtelingen en asielzoekers in Griekenland³. Onze Griekse partnerorganisatie, de *Greek Council for Refugees*⁴, vertelt ons over het voortdurende menselijk leed achter de cijfers:

“Je zit totaal geïsoleerd op de eilanden, je mag nergens heen en het ergste is: je weet niet hoe lang het gaat duren en wat er daarna met je gaat gebeuren. Sommige mensen zitten er al twee jaar. Het eten is slecht, er zijn geen douches, het is er onveilig. Uit angst voor verkrachting dragen vrouwen 's nachts luiers, zodat ze niet naar de WC hoeven”⁵.

Een gedeelde verantwoordelijkheid, ook voor Nederland

Het onderzoeksrapport, van de Radboud Universiteit in opdracht van VluchtelingenWerk, schetst een beeld van afgeschoven verantwoordelijkheden en een gebrek aan solidariteit in Europa om asielzoekers over te nemen. Griekenland daadwerkelijk bij te staan. De regeringen van EU lidstaten zijn verantwoordelijk voor het sluiten van de ‘deal’ met Turkije en dus ook voor de gevolgen ervan, zo oordeelde ook het Europese Hof van Justitie⁶. Door de afspraken met Turkije zitten mensen jaren lang muurvast op de eilanden, terwijl er van terugkeer naar Turkije nauwelijks sprake is (nog geen 2.000 sinds het begin van de deal). Turkije is immers voor verreweg de meesten geen veilig land gebleken, zo oordeelden verschillende Griekse rechters al in 2016.

Op basis van een juridische analyse en interviews met vertegenwoordigers van de Griekse overheid, de Griekse asiendienst, UNHCR en ngo’s, legt het rapport bloot dat de huidige Griekse opvang- en asielpraktijk ver af staat van wat EU-wetgeving en het VN vluchtelingenverdrag voorschrijven, met name op het gebied van detentie, toegang tot rechtsbijstand, zorg voor alleenstaande kinderen, en *refoulement*⁷. Bovendien heeft de nieuwe Griekse regering onlangs nieuwe asielwetgeving aangenomen, die nog verder afbreuk doet aan een eerlijk asielproces. Zo wordt de gelegenheid om in beroep te gaan grotendeels afgeschaft en de mogelijkheid voor detentie uitgebreid tot 18 maanden, en is de Griekse overheid voornemens mensen in gesloten centra vast te zetten⁸.

² <https://nos.nl/artikel/2311282-griekenland-wil-omstreden-kampen-sluiten-en-vervangen-door-gesloten-centra.html>

³ De laatste data vindt u hier: <https://data2.unhcr.org/en/situations/mediterranean/location/5179>

⁴ Al jaren steunt VluchtelingenWerk in Griekenland de lokale organisatie, de Greek Council for Refugees. We financieren de inzet van extra advocaten die vluchtelingen ondersteunen, en proberen daarnaast onze kennis over te brengen zodat zij de noodzakelijke hulp en begeleiding aan asielzoekers en vluchtelingen kunnen bieden.

⁵ Spyros Koulocheris, advocaat, Greek Council for Refugees

⁶ T-192/16, T-193/16 en T-257/16, Europees Hof van Justitie

⁷ Er worden pushbacks in de Evros-regio gerapporteerd. Zo haalt het Radboud rapport de zaak van Turkse journalist Murat aan, die werd gedwongen de grens bij de Evros terug over te steken, en nu een gevangenisstraf van 22 jaar uitzit (p. 32)

⁸ <https://www.theguardian.com/world/2019/nov/01/greece-passes-asylum-law-aimed-at-curbing-migrant-arrivals>

Naar aanleiding van het rapport '*Games of responsibility*' roept VluchtelingenWerk de Nederlandse politiek op niet weg te kijken van het leed dat de EU-Turkijedeal veroorzaakt en verantwoordelijkheid te nemen om de situatie te verlichten voor asielzoekers, vluchtelingen en Grieken.

Toon solidariteit door asielzoekers over te nemen van Griekenland

Het gebrekkige Griekse asielsysteem staat al jaren onder aanhoudende disproportionele druk. Onlangs heeft Griekenland een expliciet verzoek gedaan aan Nederland en andere EU lidstaten om in ieder geval alleenstaande kinderen over te nemen en op te vangen. Er zijn 32.000 kinderen onder de asielzoekers in Griekenland, daarvan zijn er 4.000 alleenstaand⁹. Het onderzoeksrapport concludeert dat: "*Kinderen worden blootgesteld aan ernstige risico's als gevolg van hun langdurige verblijf in de hotspots of in andere aangewezen gebieden – en dat er grote systematische tekortkoming [zijn], zoals gebrek aan opvang, gebrek aan rechtsbijstand, gebrek aan voogden, obstakels voor gezinshereniging en problemen bij de leeftijdsanalyse*" (p.8), met alle gevolgen van uitbuiting en mensenhandel van dien.

VluchtelingenWerk is van mening dat Nederland met voogdij-instelling Nidos een unieke uitgangspositie heeft om alleenstaande kinderen te ontvangen en te begeleiden naar een nieuwe toekomst. Tegelijkertijd moet er serieus werk gemaakt worden van meer systematische herplaatsing tussen lidstaten.

VluchtelingenWerk roept de Nederlandse regering op gehoor te geven aan het Griekse verzoek om alleenstaande kinderen in Nederland op te vangen en 500 van deze kinderen over te nemen en onder voogdij van Nidos te plaatsen.

Gezien de urgentie in Griekenland dient serieus werk gemaakt te worden van een eerlijkere verdeling van asielzoekers en vluchtelingen tussen de EU-lidstaten.

Maak een einde aan de humanitaire ramp in Griekenland

Het is bewust beleid om mensen op de eilanden vast te houden; het wordt er steeds inhumaner en onhoudbaarder. Griekenland heeft aangekondigd grote groepen mensen naar het vaste land te verplaatsen voor hun asielprocedures. Dat is broodnodig, maar ook daar ontbreekt het aan voldoende opvangplekken en faciliteiten. Het onderzoeksrapport van de Radboud universiteit concludeert dat zelfs mensen die kwetsbaar zijn "*vanwege het grote tekort aan artsen om de kwetsbaarheidstoets uit te voeren en vanwege het gebrek aan opvangplekken op het vasteland, alsnog heel lang op de eilanden blijven*" (p.7).

VluchtelingenWerk vindt dat er een noodplan moet komen om de leefomstandigheden te verbeteren op de eilanden voordat het winter wordt en nieuwe fatsoenlijke opvangplekken te realiseren op het vasteland die voldoen aan de EU-opvangrichtlijn.

VluchtelingenWerk roept de Nederlandse regering op bij te dragen aan het beëindigen van de humanitaire ramp door financiële en technische ondersteuning aan de Griekse autoriteiten voor het onmiddellijk verbeteren van de leefomstandigheden en het realiseren van nieuwe opvangplekken en fatsoenlijke faciliteiten. Ondersteuning van maatschappelijke organisaties om aanvullende hulp en bijstand te kunnen bieden is daarbij cruciaal.

⁹ <https://reliefweb.int/report/greece/more-1100-unaccompanied-refugee-and-migrant-children-greece-need-urgent-shelter-and>

VluchtelingenWerk roept de staatssecretaris op om tijdens de JBZ Raad te pleiten voor het opheffen van de geografische restrictie voor asielzoekers die op de eilanden aankomen, zodat zij snel herplaatst kunnen worden binnen Griekenland en naar andere EU-lidstaten en dus niet in gesloten centra terecht komen.

Breng asielwetgeving en procedures in lijn met internationaal en Europees recht

Het onderzoeksrapport concludeert dat de huidige Griekse asielprocedure op meerdere fronten niet voldoet aan Europese wetgeving. De toegang tot de asielprocedure is gebrekkig, asielverzoeken moeten eerst via Skype ingediend worden; vaak is er geen gehoor, afspraken staan vaak pas voor jaren later gepland, het ontbreekt aan rechtsbijstand, er zijn niet genoeg tolken, en er is onvoldoende bescherming voor kinderen. Bovendien leidt de geografische restrictie van de EU-Turkijedeal tot ongelijkheid voor de wet. Daarbij heeft de nieuwe Griekse regering onlangs asielwetgeving aangenomen die verder afbreuk doet aan een eerlijk asielproces¹⁰. De EU moet er op toe zien dat nationaal beleid niet in strijd is met EU-wetgeving; EU financiering en ondersteuning zou hiertoe aangewend moeten worden.

VluchtelingenWerk verzoekt de Nederlandse regering om in EU-verband te pleiten er op toe te zien dat de nieuwe Griekse asielwetgeving voldoet aan EU-richtlijnen en internationaal recht.

Daarnaast moet Nederland Griekenland daadwerkelijk bijstaan, door in samenwerking met EASO een actieplan te maken dat inzet op een snelle, eerlijke, individuele asielprocedure die voldoet aan EU richtlijnen en onder meer voorziet in fundamentele waarborgen zoals toegang tot rechtsbijstand, tolken, en betere bescherming voor kinderen en kwetsbare vluchtelingen.

Wij hopen dat u onze inbreng wilt gebruiken voor het AO met de staatssecretaris. Voor een toelichting over vragen over dit onderwerp zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Abdeluheeb Choho
Directeur VluchtelingenWerk Nederland

cc A. Broekers-Knol, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Bijlage *'Games of responsibility: the main challenges asylum seekers face in Greece'*¹¹ (rapport in het Engels, met een samenvatting in het Nederlands).

¹⁰ https://www.gcr.gr/media/k2/attachments/GCR_on_bill_about_International_Protection_en.pdf

¹¹ U kunt het rapport ook hier vinden: <https://www.vluchtelingenwerk.nl/publicaties/overige-publicaties/rapport-over-toegang-tot-asiel-griekenland-games-responsibility>